

Bacheloropgave i liniefaget musik

Af Viggo Ernst Thomsen, seminarielæktor, pædagogisk vejleder i bacheloropgaver skrevet i tilknytning til liniefaget musik

Er der særlige musikfaglige emner som egner sig/ikke egner sig som genstand for en bacheloropgave?

"§ 7. Den studerende udarbejder i tilknytning til et af sine liniefag en større selvstændig faglig-pædagogisk opgave i et selvvalgt emne. Opgaven ... udarbejdes i sammenhæng med de pædagogiske fag og eventuelt praktikken ... Stk. 2: Emnet for opgaven skal være relevant for uddannelsens formål og sigte mod lærernes arbejde"¹

Når lovgiverne i læreruddannelsesbekendtgørelsen §7 stk. 2 anfører, at emnet for opgaven skal være relevant for uddannelsens formål, må det især være det første punkt i formålet, de tænker på. Her står, at læreruddannelsens formål er:

"at den studerende tilegner sig faglig og pædagogisk indsigt og praktiske forudsætninger for at virke som lærer i folkeskolen og for at forestå anden undervisning og formidling"²

Vælger man at skrive sin bacheloropgave i tilknytning til musik, behøver emnet således ikke at være specifikt musikfagligt, blot det sigter bredt på lærernes arbejde både i folkeskolen, men principielt også andre steder, hvor seminarieuddannede lærere får lov til at virke (efterskoler, aftenskoler, højskoler, musikskoler m.m.)

Hvis man som studerende har interesse for almene emner, der sigter på lærernes arbejde som f.eks. "forældresamarbejde" og "lektielæsning", så er disse emner ikke naturligt knyttet til et bestemt fag. Nu kunne nogen indvende, at klasselæreren sædvanligvis er enten dansk- eller matematiklærer, hvorfor det ville være oplagt at knytte disse to emner til et af de fag. Men dertil er at sige, at det er ren vanetænkning. For hvorfor ikke i stedet prøve at knytte det til musikfaget? Et emne som "Lektielæsning i skolen - med udgangspunkt i faget musik" kunne således være med til bryde denne automatænkning. For skal børnene ikke have lektier for i musikfaget? Og hvorfor renoncere på forhånd for muligheden af et tæt forældresamarbejde, også i musik?

Men emnet, man vælger, behøver ikke at sigte alene på folkeskolen, men kan også knyttes f.eks. til efterskolen eller andre uddannelsesinstitutioner, hvor folkeskolelærere finder arbejde, blot det stadig har fokus på det centrale i lærerprofessionen.

Jeg er bekendt med, at flere kollegaer anbefaler sine studerende at de kan genbruge deres emne fra liniefagsopgaven i musik. Det vil jeg nu ikke anbefale generelt. Jeg har erfaring for, at de fleste i et genbrug har svært ved at komme fri af deres faglige/fagdidaktiske fokus fra liniefagsopgaven, som i en bacheloropgave er for snævert. Men det betyder ikke, at man ikke kan tage udgangspunkt i en musikfaglig problemstilling. Pointen i hele bacheloropgaven er blot, at der skal ske en sammentænkning af fagfag og de pædagogiske fag. Derfor kan man ikke sige, at emnet i en bacheloropgave kan blive for musikfagligt. Det drejer sig om at finde en vinkel på emnet, så dets sammenhæng med almene læreropgaver kommer tydeligt frem.

¹ Uddrag fra §7 i "Bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen"

² Læreruddannelsens formål, punkt 1

Hvordan kan/bør balancen mellem de pædagogiske fag og musik være?

Den faglig-pædagogiske bacheloropgave skal være "i tilknytning til et liniefag" og i "sammenhæng med de pædagogiske fag". Det skal nærmere forstås således, at der i opgaven skal ske en sammentænkning af fag og et eller flere af de pædagogiske fag. Det giver et stort spillerum. For de pædagogiske fag spænder fra almen didaktiske synsvinkler (almen didaktik), pædagogisk filosofiske (pædagogik), psykologiske og læringsteoretiske (psykologi) til sociologiske og organisationsteoretiske synsvinkler (SiS).

Når opgaven skal være både faglig og pædagogisk skal der naturligvis være en vis balance mellem inddragelsen af faglig og pædagogisk teori uden at det skal forstås rigtigt: at der er 50 % af hver. Pointen er snarere, at der i emnebehandlingen i opgaven skal ske en sammentænkning af de forskellige synsvinkler.³

Hvordan kan man inddrage empiri?

Det er spændende at lave egne empiriske undersøgelser i felten. Men for det første må man mht. bacheloropgaven gøre sig det klart, at vi her har at gøre med en studieenhed, der i uddannelsen fylder 0,15 årsværk. Og empiriske undersøgelser tager tid, hvis de skal have en ordentlig kvalitet. Så normalt vil jeg ikke anbefale, at bachelorstuderende at lave en større kvantitativ undersøgelse. Det er mere givtigt at bruge vigtig, eksemplarisk litteratur og diskutere den i opgaven. Men mindre kvalitative småanalyser, gerne i forbindelse med praktikken, kan være meget udmærket. Jeg havde f.eks. en studerende, der skrev om hvordan musikfaget i de yngste klasser kan bidrage til en øget kompetence i kundskaber og færdigheder i matematik. I fire anden klasser prøvede hun at lære eleverne 3-tabellen via forskellige musiske øvelser: at gå i 4-takt, gå i 3-takt, spil og syng kendte sange med rytmer i 4/4 dels takt og 3/4 dels takt, sige tabellen i kor og eleverne skulle endelig også lave deres egen melodi til 3 -tabellen (det sidste var inspireret af CD 'en med "Gange sange").

Disse 4 klasser sammenlignede hun med en kontrolklasse, hvor 3-tabellen blev forsøgt indlært ganske uden et musik islet. Hvor mange elever, der kunne huske tretabellen efter henholdsvis 1 uge, 2 uger og efter 2 måneder, blev testet i alle 5 klasser. Resultatet viste, at musiske øvelser i forbindelse med tabelindlæring gav et markant større procentuelt antal rigtige svar. Det er selvfølgelig ikke en repræsentativ undersøgelse, i det den har et for lille datagrundlag. Men den bidrager alligevel til at påpege, at der kan muligvis være noget om hypotesen om en sammenhæng mellem musik og matematik. Og undersøgelsen kan frugtbart diskuteres i forhold udenlandske videnskabelige undersøgelser, bl.a. den såkaldte "Mozart effekten" (der består i, at studerende, der lige inden en prøve i matematik har hørt musik af Mozart, får et markant bedre prøveresultat end studerende, der ikke har).

Litteratur

"Bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen", Uddannelsesbekendtgørelsen, Undervisningsministeriet, 1998

Rienecker, Lotte og Peter Stray Jørgensen: " "Bacheloropgaven i læreruddannelsen - muligheder, perspektiver og anbefalinger ", Samfundslitteratur, 2004

Rienecker, Lotte og Peter Stray Jørgensen: "Den gode opgave - opgaveskrivning på videregående uddannelser "

³ Jeg er enig med Rienecker og Jørgensen, der behandler spørgsmålet i "Bacheloropgaven i læreruddannelsen", side 25 ff